

Imperijalisti u novoj ofanzivi: Sankcije NIS-u i udvostručene carine na uvoz čelika

Nakon skoro 10 meseci odlaganja, Sjedinjene Američke Države su na kraju ipak uvele sankcije Naftnoj industriji Srbije. Američka državna administracija pravda ovaj hostilni potez pritiskanjem Rusije, koja je većinski vlasnik kompanije, da zaustavi rat u Ukrajini, rat koji su u mnogome izazvali isti ti Zapadni imperijalisti.

Povrh toga, samo nekoliko dana kasnije stižu vesti iz Brisela: Evropska Unija donela je odluku kojom je planirano prepolovljavanje kvota za uvoz čelika iz zemalja koje nisu članice EU, kao i dupliranje iznosa carine na sav uvoz preko pomenute smanjene kvote – što direktno pogađa smederevsku železaru.

Oba ova poteza predstavljaju još jednu u nizu ofanziva imperijalističkih sila kapitalističkog centra, u okviru geopolitičkog previranja tokom kojeg svet koji poznajemo sve više klizi iz unipolarnosti u multipolarni kapitalistički poredak. Kako NATO imperijalisti osećaju da im je primat u geopolitičkoj areni sve više ugrožen, to su agresivniji i konkretniji u svojim namerama da održe svoj privilegovani status 'svetskog policajca'. Cenu ovih sukoba na kraju, kao i uvek, plaća radnička klasa.

Sankcije ili embargoi su trgovinski ili finansijski penali koje jedna država primenjuje protiv drugih država, interesnih grupa ili pojedinaca. Kao takve, sankcije su vid prinude kojima se traži promena ponašanja neke strane, time što se remete njene ekonomske transakcije. Drugim rečima, one

predstavljaju vid ekonomskog rata imperijalističkih sila kojim one vrše pritisak bilo protiv svojih rivala, bilo protiv svojih kompradora – saradnika koji figuriraju kao imperijalni vazali.

Tokom 2008. godine, za vreme vladavine Demokratske stranke – stranke glasnogovornika tranzicije Zorana Đinđića – većinski paket akcija NIS-a je prodat ruskom GAZPROM-u za 400 miliona evra. Ovaj čin predstavljao je dragulj u kruni neoliberalne tranzicije, koja podrazumeva privatizaciju ključnih privrednih grana jednog društva što za sobom nosi masovna otpuštanja radnika, stečajne uprave i preuzimanja kompanija od strane domaćih tajkuna ili stranih investitora.

U nameri da izbegne odgovornost, predsednik Srbije Aleksandar Vučić danas podseća kako nije on privatizovao NIS. Ipak, njegovi radikali, od kojih je većina prešla u sadašnji SNS, [glasali su te 2008. kao opozicija za predlog tadašnje vlasti da se NIS proda GAZPROM-u](#). Ova činjenica sama po sebi ilustruje svo licemerje buržoaskih političara koji se predstavljaju kao nekakvi zaštitnici naroda na čiju će se štetu prvom prilikom okoristiti.

Sa druge strane, smederevska železara osnovana je 1913. godine. Nakon Drugog svetskog rata železara je nacionalizovana, da bi nakon petooktobarskog prevrata kompaniju spornom privatizacijom preuzeo američki US Steel.

Nakon manje od 10 godina Amerikanci se povlače i vođenje Železaram kratkotrajno preuzima država, da bi je 2016. godine ponovo prodala stranim investitorima, ovoga puta kineskoj HBIS grupi.

Nakon što su Kinezi preuzeli železaru kapaciteti i proizvodnja su rasli sve dok [2019. EU nije prvi put uvela kvote koje su ograničile izvoz](#), što je učinilo domaći čelik manje konkurentnim na evropskom tržištu.

Podatak koji potvrđuje krucijalnu ulogu navedenih privrednih

grana za domaću privredu jeste da prihodi NIS-a prosečno doprinose ukupnom BDP-u sa čak 4%, dok Železara takođe predstavlja značajnog aktera sa oko 1% doprinosa celokupnom BDP-u!

Na ovaj način, sankcionisanjem tako ključnih industrijskih sektora kao što su naftna industrija i železara, motori rasta jednog društva ostaju bez goriva, a radnička klasa po pravilu plaća najveći ceh za svaku društvenu i ekonomsku krizu unutar kapitalizma.

Kroz istoriju pamtimo nekoliko ovakvih pokušaja ekonomske ucene i prinude od strane sila kapitalističkog centra. Tako je u predvečerje Prvog svetskog rata Austrougarska dve godine neuspešno vodila carinski rat protiv tadašnje Kraljevine Srbije u pokušaju da uspostavi carinsku blokadu na izvoz svinjetine. Kada se ovaj pokušaj ucenjivanja pokazao neuspešnim, Austrougarska je anektirala Bosnu, a nekoliko godina kasnije i napala Srbiju čime je otpočeo do tada najkrvaviji sukob u ljudskoj istoriji.

Primer koji je sigurno bliži sećanju jeste onaj iz devedesetih godina prošlog veka, kada se tadašnja SRJ našla na udaru žestokih sankcija Ujedinjenih Nacija. Kako bi izvršili pritisak i uticali na ishod građanskog rata, UN su izrekle drakonske sankcije SRJ. Tako će u analima beščašća ostati zabeležen podatak da je tokom perioda od dve godine, između 1992. i 1994. zabeležen drugi najduži period hiperinflacije u ekonomskoj istoriji, koja je u jednom trenutku dostigla vrtoglavih 313 miliona procenata!

Imperijalisti na čelu sa SAD i EU još jednom su izrekli sankcije Srbiji tokom rata na Kosovu. Te sankcije su ubrzale određene procese u zemlji, dodatno pojačavajući kontradikcije ondašnjeg društva što je rezultiralo petooktobarskim prevratom. Ovim je kompletirana nasilna integracija zemlje u svetski post-hladnoratovski poredak i izvršena restauracija kapitalizma u Srbiji. Nakon ratnih devedesetih i opšte

društvene nemaštine, usledio je novi [mračni period neoliberalne tranzicije](#) tokom kojeg je društvo izloženo nemilosrdnim pljačkaškim pohodom imperijalista i domaćih kompradora.

Danas, Srbija se četvrti put u sto godina nalazi na udaru Zapadnih sankcija. Svaki put, u pitanju su bili pokušaji prinude od strane zemalja kapitalističkog centra da slabije zemlje igraju po njihovom diktatu i svaki put najveći teret je podnela radnička klasa. Ovo drugo posebno treba imati na umu kada čujemo izjave iz Vašingtona kako ove sankcije nisu upućene protiv srpskog naroda, nego protiv Rusije.

Kada smo kod Rusije, bitno je istaći da je tokom pregovora ruskoj strani nuđeno da država Srbija preuzme deo od većinskog vlasništva GAZPROM i time načini značajan korak ka nacionalizaciji NIS, [ali da su Rusi to odbili](#). Po javno obelodanjenim saznanjima, ruska strana je više zainteresovana za prodaju trećoj strani, pa čak i ako ona dolazi iz Amerike.

Smatramo da ovaj krizni momenat razotkriva i dva mita kojima su podložni brojni ljudi na ovim prostorima, a koje plasiraju režimski mediji i glasnogovornici kolaboracije. Prvi je mit o Trampu kao kojekakvom prijatelju Srba, čija je administracija naklonjena 'našoj stvari'. [Drugi mit je onaj koji idealizuje Rusiju kao bezuslovnog zaštitnika Srba](#).

[Odbijajući opciju po kojoj bi Srbija nacionalizovala NIS](#), Rusija pokazuje svoje pravo lice kao kapitalistička zemlja koja na prvom mestu ima interese svoje buržoazije, i koja ne mari za radnička prava bilo u svojoj, bilo u drugoj zemlji.

Kao anarhisti, neminovno smo protiv države koju vidimo kao represivni organ buržoazije kojim ona tlači proletarijat. Sledstveno tome, ne možemo eksplicitno zagovarati ni nekakvu nacionalizaciju firmi od strane te iste države, jer bi to bilo u suprotnosti sa našim uverenjima.

Smatramo da sva preduzeća i fabrike moraju biti pod direktnom

upravom radnica i radnika koji u njima provode i po trećinu svojih života. U kapitalističkom sistemu, ti radnici su otuđeni od plodova svog rada i vrednosti koju proizvode, a čiji se višak sliva u džepove gazdi i političara koji žive lagodnim životom dok drugi rade za njih.

Ipak, imajući u vidu trenutno stanje klasne borbe, smatramo da dobit po društvo može biti kudikamo veća onda kada su vitalne privredne snage nacionalizovane, umesto da se profit isisava iz zemlje i sliva u džepove imperijalista. Kada je privreda pod kontrolom stranih investitora, znoj domaćeg radnika na kraju rezultuje finansiranjem imperijalističkih ratnih pohoda i genocida koji ovi ratni zločinci sprovode po belom svetu.

Da ne bude zabune, kao anarhisti još jednom naglašavamo nedostatnost nacionalizacije kao konačnog rešenja. Isto kao što nacionalizaciju vidimo kao šansu za nešto bolje uslove od 'outsorsinga', gradacijski se može reći da radnički kolektivizam vidimo kao superioran vid proizvodnog modela naspram nacionalizacije. Gazde će ubirati plodove našeg rada nezavisno od toga koje su nacionalnosti.

Zato nastavljamo da agitujemo na našim radnim mestima i u komšilucima za ne-hijerarhisko, direktno-demokratsko ustrojavanje, odnosno kolektivizaciju radnih mesta i lokalnih zajednica, jer verujemo da samo društvo lišeno vlasti čoveka nad čovekom može zakoračiti napred jednim odlučnim korakom i ostvariti svoj puni potencijal.